

Izhaja ob 4 zjutraj.

Stane celoletno ... 180 K
mesečno ... 15 „
za zased. ozemlje ... 300 „
za inozemstvo ... 400 „

Oglasi za vsak mm višine
stolpca (58 mm) ... 2 K
mali oglasi do 30 mm
stolpca (58 mm) ... 1 „

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Uredništvo:
Miklošičeva cesta št. 16/L
Telefon št. 72.

Upravišтво:
Sodna ulica št. 6.
Telefon št. 36.

Račun kr. pošt. čok. uradu 11842.

Ljubljana, 1. sept.

V včerajšnji seji Narodnega predstavništva je podal ministrski predstnik Vesnić deklaracijo, ki je v mnogem oziru zanimivejša, nego so bile dosedanje nastopne izjave posameznih vlad, ker razpravlja o dogodkih največje važnosti za naše državno življenje.

Deklaracija je bila v parlamentu sprejeta z velikim odobravanjem. Poročajo, da se je v to odobravanje mešalo nekaj kritičnih klincev. Naj zapišemo tudi mi nekatere pripombe.

Predvsem nam ne dopada odstavek o Jadranskem vprašanju. Gospod Vesnić je smatral za potrebno, da mi damo inicijativo za obnovitev pogajanj z Italijo in ker govori o nadaljevanju konference v Pallanzi, je očitno tudi še na stari osnovi. Menimo, da mi lažje čakamo nego Italija in da po prekinjenju konference v Pallanzi nismo vezani na naše taktične koncesije. Sploh se nam zdi, da je v očigled dogodkov v Rimu in sestanku v Lucernu pri najmanjšem pretiranu pričakovati od gospoda Giolittija posebne koncilijantnosti. Izgleda močno, da se Italija pred izvršitvijo koroškega plebiscita sploh ne bo hotela resno spuščati v pogajanja, ker se vedno ni resignirala na to, da v slučaju avstrijske zmage spravi ponovno na dnevni red vprašanje jeseniškega trikotja. Ako povrh premoremo črnogorske in albanske intrige italijanskih državnikov in samega kralja, moramo reči: Škoda lepih besedi, dvakrat škoda, ker se jih bo tolmačilo kot izraz naše slabosti.

V notranjepolitičnem delu govora se nam zdi pripomba o potrebnih kreditih vendarle premalo besedna. Vlada mora vedeti, da je celokupna javnost enodušno odklonila uvedbo proračuna za 1920/21 brez temeljite revizije in potrebno je bilo, da v tem oziru pomirjevalno izjavo. Objavljeni proračun se v celem obsegu ne sme izvesti, že zaradi tega ne, ker se ne more. Vlada bi bila storila pametno, da je to kar sama spontano priznala, kar bo itak morala priznati. Gospod min. predsednik je v svojem govoru naznanil tudi, da bo zahtevala vlada pooblastil za ukrepe proti prevratnim elementom. Država ima dolžnost, da nastopi proti vzbujanju, ki so ji opasna, vendar se ne moremo strinjati v tem, da bi se dajala nekaka generalna pooblastila za izredne ukrepe proti posameznim skupinam državljani. Taka pooblastila so dvorezni noži in poznamo državnike, ki bi se jih poslužili, če bi bili politično dovolj močni, ne le proti komunistom.

Izvajanja gospoda Vesnića nas v ostalem zadovoljujejo. Posebnega pomena je pasus o prijateljskih državah po svoji pozitivni in negativni strani. Gosp. Vesnić slavi našo obrambeno pogodbo s Čehi, v najožji zvezi s tem predmetom pa govori pristrano o Rumuniji in Grški. Vidijo se konture srečne politične koncepcije. Značilno je, da je tokrat prvič izostala običajna reverenca pred „veliko“ entento.

Misliti da opozoritev ministrskega predsednika na dolžnost, skrbeti za obrambo države. Tu je precej jasna opozoritev na madžarsko opasnost.

Deklaracija poudarja kot glavno nalogo sedanje vlade čim skorajšnji izvršitev volitev. Naj besedi skoraj sledi dejanje! Kot drugo nalogo navaja g. min. predsednik „predložitev ustave“. Nam to ni jasno, ker vendar sedanja vlada ne ve, ali bo sploh v položaju stopiti pred konstituantno. Sele volitve bodo pokazale, ali je to mogoče.

Zaenkrat gojimo željo, da bi drugi Vesnićeve kabinet prebrodil težkoče prihodnjih tednov, ker je z njegovo usodo zvezana skorajšnja izvršitev velikih volitev.

Danes bo sprejet volilni zakon.

Beograd, 31. septembra.

Po govoru ministrskega predsednika je Narodno predstavništvo nadaljevalo debato o volilnem zakonu. Člen 15. in 16. (pasivna volilna pravica državnih uradnikov) sta bila po kratki poslovniški debati vrnjena odboru. Pri členu 20. je predlagal minister za konstituantno, da se skrajša rok 30 dni na 18 dni, kar se sprejme. Istotako se sprejme v členu 32. skrajšanje roka 15 dni na 8 dni. Pri nadaljnjem čitanju členov volilnega zakona predlaga dr. Matko Laginja, naj se spremeni zaradi boljšega umevanja beseda „ozbučno“ v „abecedno“ ter da se namesto izraza „čas“ rabi „sat“. Sprejme se tudi, kar predlaga glede člena 30. minister za konstituantno, naj se skrajša rok 80 dni na 60 dni. Nato se nadaljuje čitanje volilnega zakona. Paragraf za paragrafom je sprejet, nekateri le z neznatnimi stilističnimi izpremembami. Pristavek k členu 120 glede začasnega poslovniškega za konstituantno izzove daljšo debato, katere se udeležujejo minister Marković, Banić in Gjorgjević. Končno zahteva poslanec Kostić od podpredsednika dr. Ribarja, naj prečita imena poslancev. Podpredsednik konstituta, da ni kvoruma, ker so se nekateri poslanci med debato odstranili iz zborovalne dvorane. Dr. Ribar zaključi nato sejo od 21. uri ter skliče naslednjo sejo za jutri v sredo ob 16. uri.

Pred obnovitvijo pogajanj z Italijo.

Zagreb, 1. septembra. (Izvirno.) „Narodno delo“ poroča iz Beograda: V političnih krogih se govori, da se prično direktna pogajanja med Italijo in Jugoslavijo dne 5. septembra. Razpravljalo se bo o treh točkah: o Reki, Dalmaciji in hrvatski Istri. Glede Dalmacije in Istre naša vlada ne namerava odnehati, dočim bo glede Reke zahtevala, da ista nikakor ne sme priti pod suverenost Italije. Glede Iste, železnice in pristaniških naprav bo naša vlada zahtevala, da se morajo za vsako ceno varovati naši gospodarski interesi.

Milan, 1. septembra. (Izvirno.) V včerajšnjem ponovnem ministrskem srečanju je laški unanji minister Sforza obširno referiral o jadranskem vprašanju in bodočem položaju Dalmacije. Dosege se je popolni sporazum o tem, da se morajo takoj pričeti direktna pogajanja z Jugoslavijo, da

se pa mora ohraniti italijansko gospodstvo nad Jadranom. Glede Reke ni prišlo do definitivnega zaključka. Rim, 1. sept. (Izvirno.) Današnja „Idea Nazionale“ komentira sklepe zadnjega italijanskega ministrskega sveta in pravi, da mora „italianita“ Reke ostati aksiom. Če Italija Reke ne dobi, se sme to zgoditi le pod pogojem, da je tudi Jugoslavija dala dalekosežne kompenzacije. Vrh tega mora glede Dalmacije obveljati londonski pakt. List poroča, da po opustitvi Valone ne more biti govora o nadaljnjem italijanskem popuščanju.

Rim, 1. septembra. (Izvirno.) Po zadnjem ministrskem evetu je Giolitti odpotoval na počitnice, v katerih se bo sešel tudi Millerandom. Reškega zastopstva, Giolitti baje ni hotel sprejeti.

Pariz, 1. septembra. (Izvirno.) Pariško izdanje lista „New York Herald“ javlja, da so rudeče čete vrgle Poljake pred Lvov in dosegle predmestja. Poljska obramba je slabotna, ker se zlasti med prostovoljci in četami generala Hallerja opaža boljše-viška propaganda.

Haag, 1. septembra. (Izvirno.) „Times“ poročajo, da so med Minskem in Bobrinskom prešli Rusi v veliko ofensivno in potisnili Poljake.

Sofia, 1. septembra. (Izvirno.) Sredi meseca decembra se bo vršila v Bukarešti bolgarsko-rumunska konferenca, ki je v zvezi z nameravanjem osnovanjem balkanske zveze. Na tej konferenci naj bi se Bolgarska ogledala pot.

Beograd, 1. septembra. (Izvirno.) Danes popoldne je narodno predstavništvo dovršilo drugo čitanje volilnega reda. Paragraf 15. je sprejet po vladnem predlogu. Mnogo demokratov se je pri tem vzdržalo glasovanja, drugi so glasovali proti. Pasivno volilno pravico imajo po tem paragrafu profesorji pravnih fakultet in ministri aktivni in na razpoloženju, drugi uradniki pa izgube v slučaju izvolitve službo, pač pa dobe penzijo, ako so že nad 10 let v državni službi. Paragraf 16. je spremenjen v toliko, da izgube mandat vsi državni liferanti in vsi podjetniki, ki delajo za državo. Paragraf 121. daje vladi pooblastilo, da izdela prvi poslovnik konstituantne, ki bo veljal, dokler si konstituant ne da drugega. Jutri ob 6. urur popoldan se vrši končno glasovanje. Potrjuje se vest, da bodo volitve 28. novembra.

Sklicanje državnega odbora.

Beograd, 1. septembra. (Izvirno.) Državni odbor, ki ima nalogo, da določi število mandatov za poedina volilna okrožja na podlagi naših da pride na en mandat na 25.000 prebivalcev, prične s svojim delom te dni.

se pa mora ohraniti italijansko gospodstvo nad Jadranom. Glede Reke ni prišlo do definitivnega zaključka.

Rim, 1. sept. (Izvirno.) Današnja „Idea Nazionale“ komentira sklepe zadnjega italijanskega ministrskega sveta in pravi, da mora „italianita“ Reke ostati aksiom. Če Italija Reke ne dobi, se sme to zgoditi le pod pogojem, da je tudi Jugoslavija dala dalekosežne kompenzacije. Vrh tega mora glede Dalmacije obveljati londonski pakt. List poroča, da po opustitvi Valone ne more biti govora o nadaljnjem italijanskem popuščanju.

Rim, 1. septembra. (Izvirno.) Po zadnjem ministrskem evetu je Giolitti odpotoval na počitnice, v katerih se bo sešel tudi Millerandom. Reškega zastopstva, Giolitti baje ni hotel sprejeti.

Rusi v Lvovu?

Pariz, 1. septembra. (Izvirno.) Pariško izdanje lista „New York Herald“ javlja, da so rudeče čete vrgle Poljake pred Lvov in dosegle predmestja. Poljska obramba je slabotna, ker se zlasti med prostovoljci in četami generala Hallerja opaža boljše-viška propaganda.

Haag, 1. septembra. (Izvirno.) „Times“ poročajo, da so med Minskem in Bobrinskom prešli Rusi v veliko ofensivno in potisnili Poljake.

Sofia, 1. septembra. (Izvirno.) Sredi meseca decembra se bo vršila v Bukarešti bolgarsko-rumunska konferenca, ki je v zvezi z nameravanjem osnovanjem balkanske zveze. Na tej konferenci naj bi se Bolgarska ogledala pot.

Opasno stanje v Italiji.

Milan, 1. septembra. (Izvirno.) Delavsko revolucionarno gibanje, ki je pričelo v Milanu, se je razširilo tudi na Rim in Napoli. V Milanu se delavstvo vladnim naredbam ne pokori in prefekt mima poguma nastopiti z vojaško silo. Vrh tega se pripravljajo po vsej Italiji generalna stavka vseh delavcev, električnih podjetij.

Prof. Wundt umrl. Leipzig, 1. septembra. (Izvirno.) Danes je umrl v 89. letu slavn

nemški filozof in psiholog profesor Wilhelm Wundt.

Revizija proračuna.

Beograd, 1. septembra. (Izvirno.) Jutri ob deseti uri dopoldne se vrši seja finančnega odbora za nujno potrebne izpremembe finančnega proračuna. Danes je Demokratska zajednica ponovno razpravljala o proračunu in je na predlog poslanca dr. Brezigarja sklenila pozvati finančnega ministra na referat in posvetovanje o potrebnih premenbah.

Benešov ekspozé.

Praga, 1. sept. (Izvirno.) V današnji seji odbora za zunanje zadeve Narodnega predstavništva je zunanji minister Beneš podal svoj ekspozé o potovanju v Beograd in Bukarešt.

Pariz, 1. sept. (Izvirno.) O mali ententi je Beneš napisal članek v „Matinu“, ki je pri Francozih vzbudil nevoljo. Listi pravijo, da Beneš ne vidi Rusije in Nemčije in da se boji samo Madžarske. Kaj pa naj potem Francozi pričakujejo od Čehov in Jugoslovancev? Vstop Rumunije v malo entento Francozi ne vidijo radi in stvar sploh še ni gotova, čeprav govori Beneš o tem, kakor da je že dejstvo.

Komunistični puč proti komunistom.

Zagreb, 1. sept. (Izvirno.) V nedeljo se je vršilo v pivovarni zborovanje mestne organizacije komunistov, na kateri je bilo sklenjeno, da morata dosednji vodje komunistov dr. Radošević in Bornemisa v zmlusku sklepa vukovarskega kongresa izročiti strankin organ „Nova Istina“. Ker imenovana dva tega nista hotela storiti, je včeraj novo izvoljeni odbor komunistične stranke zasedel v Radničnem domu na Ilici št. 55 se nahajajoče uredniške prostore in se polastil blagajne, uprave in redakcije lista. Policija, katero sta pozvala dr. Radošević in Bornemisa se ni hotela vmešavati v zadevo.

Vtis vladine deklaracije v parlamentu.

Beograd, 31. avg. (Izvirno.) Pred jako dobro posečenim narodnim predstavništvom in ob nabito polnih galerijah je ministrski predsednik doktor Vesnić prečital vladno deklaracijo, ki je bila mestoma sprejeta z viharim odobravanjem. Ko se je spominjal vprašanja izvedbe agrarne reforme, se je opazalo med zastopniki veleposestev precejšnje razburjenje. V medključih sta se posebno odlikovala bivši hrvatski ban baron Mihaelović in bosanski moslim veleposestnik Mehmed Spaho. Pasus glede rusko-poljske vojne je izzval v vsej zbornici splošno odobravanje, dočim je bila točka, ki govori o dobrih namerah italijanskega ministrskega predsednika Giolittija sprejeta z viharimi ugovori. Ko je dr. Vesnić govoril o politiki napram Albaniji in o zadnjem armavtskem vpadu na naše ozemlje, je bilo iz vrst demokrat-skih poslancev slišati vzklike: „Za vpadom Arnavtov se skriva Italija! Naj odkrije vlada vse skrivnosti, katere so razkrile sedaj naše čete!“ Dober utis je napravil pasus o obrambi nje zvezi med Jugoslavijo in Češko-slovaško, ki je bila sklenjena popolnoma v duhu predsednika Masaryka. Poslanci so pri čitanju imena Masaryk viharno ploskali. Istotako pri oni točki deklaracije, ki naglašja, da se naša država ne sme naslanjati samo na velike ententne vlasti, ampak predvsem sama nase. V splošnem je napravila taka deklaracija dr. Vesnića veliko boljši utis nego prva, ker se v vseh važnejših vprašanjih veliko jasneje in odločneje izraža.

Izvoz v Rumunijo.

Beograd, 1. septembra. Finančni minister je dovolil izvoz blaga

v Rumunijo, ker je rumunska vlada odobrila izvoz v Jugoslavijo. Blago se bo plačevalo v rumunskih lejih.

Discipliniranje mariborskega klerikalnega komisarija.

Beograd, 1. septembra. (Izvirno.) Minister za notranje zadeve je odredil, da se mariborski gerent dr. Leskovar pozove na odgovor zaradi nečuvane nelaktnosti, ker ni o priliki sokolskega zleta pozdravil navzočih ministrov in podpredsednika narodnega predstavništva.

Odhod dr. Korošca.

Beograd, 31. avgusta. Ker je minister za promet dr. Korošec bolan, je podpisan ukaz za imenovanje njegovega namestnika. Za njegovega zastopnika je imenovan minister za javna dela Joca Jovanović. Minister dr. Korošec odide v Slovenijo na zdravljenje.

Bolezen dr. Korošca je lahka malarija. Dr. Korošec ostane zaenkrat v Mariboru.

Preselitev jugoslovanskih plebiscitnih delegatov v Celovec.

Celovec, 1. septembra. (Izvirno.) Jugoslovanske delegacije koroške plebiscitne komisije so doslej stanovali v Dolah na našem bregu Vrbskega jezera. V soboto se preselijo v hotel „Kaiser von Oesterreich“ v Celovcu, kjer se že nahaja naša pisarna z dodeljenim osebjem.

Splošna vstaja proti boljševikom v Ukrajini?

Beograd, 1. sept. Vesti, ki so dospele v London pravijo, da je v Ukrajini izbruhnila splošna ustaja kmetov proti boljševikom. Ta ustaja resno ogroža levo krilo sovjetske vojske, ki operira v Galiciji. Ustaja se širi do Kijeva, zveza med Kijevom in Odoso je prekinjena. Dosedaj o teh vesteh še ni uradnega potrdila. Ženova, 1. septembra. (Izvirno.) Vrhovni poveljnik ruskih sovjetskih armad na poljski fronti general Tuhačevski, nazvan rdeči Napoleon, se noče več pokoriti ukazom moskovskih diktatorjev. Ljudski komisariji, ki so mu dodeljeni, nimajo nobenega vpliva, ker so Tuhačevskemu njegove čete jako udane.

Avstrijska armada.

Dunaj, 31. avgusta. Danes dopoldne je došlo do izgredev pri dunajski „Volkswehr“. Oddelek vojaštva se je hotel samovoljno nastaniti v otroški bolnišnici, ki se nahaja v vojašnici v Breitensee. Ko je državni vojaški urad (vojno ministertvo) izdal povelje, da se vojniki odstranijo, se je četa — uprla in pričeli štrajkati! Šele po četrturnem pogajanju je „vojaški svet“ pristal, da vojniki izvršijo povelje gospoda vrhovnega poveljnika!

Proti abstinenci komunistov.

Dunaj, 31. avgusta. List „Rote Fahne“ priobčuje Ljeningovo pismo na komunistično stranko v Avstriji, ki jo pozivlje, naj se udeleži volitev v narodno skupščino. Zaradi tega poziva bodo komunisti še tekom večera revidirali svoj sklep ter se bodo kot stranka udeležili volitev.

Krvavi spopadi v Frankfurtu.

Frankfurt, 1. septembra. (Izvirno.) Po zborovanju brezposelnih se je vršil po mestu obhod, ki se je ustavil pred mestno hišo, kjer so brezposelni energično zahtevali izpolnitev svojih zahtev. Ko so pozneje hoteli udreti v mestno hišo je policija pričela streljati. Na licu mesta so obležali 3 mrtvi, več težko in lahkotno ranjenih. Razburjenje med brezposelnimi je veličansko.

Besedilo vladine deklaracije.

Beograd, 31. avg.

Podpredsednik dr. Ribar je danas ob 17-50 otvoril sejo Narodnega predstavništva ter je dal besedo ministarskemu predsedniku Vesniću, ki je prečital sledečo

deklaracijo vlade.

Gospoda! Niti po svoji strankarski in osebni sestavi, niti po svojih političnih težnjah se vlada, ki se Vam danes predstavlja, ne razlikuje od prejšnje, da bi bilo potrebno stopiti pred začasno Narodno predstavništvo s kako novo izjavo. Mi ostajamo torej na onem, kar smo tukaj izjavili 26. maja t. l., to je, da smatramo za glavno nalogo čim skorajšnje, popolnoma svobodne, z ničemer preprečene volitve za ustavotvorno skupščino ter predložitev ustave za našo kraljevino.

Vzroki poslednje krize.

Smatram pa vendar za svojo dolžnost, da Vam v nekoliko besedah razložim vzroke poslednje krize ter da Vam istočasno objavim način, po katerem so se ti vzroki odstranili, kakor upam, v toliki meri, da bomo brez stalnih resnih težkoč mogli izvršiti nalogo, ki smo jo prejeli od krone in pri kateri računam na Vaše iskreno sodelovanje.

Epa izmed velikih težkoč, s katerimi se je imela boriti prejšnja vlada, kakor tudi one, ki so bile pred njo, je bila v ureditvi agrarnih odnosov v naši državi. „Jaz želim“, — je rekel kraljevič-regent v svoji proklamaciji dne 24. decembra 1918, — „da se odpravijo kmetstvo in vlepševanja s tem, da se poljedelska zemlja razdeli med siromašne poljedelce in plača odškodnina dosedanjim njenim lastnikom. Naj bo vsak Srb, Hrvat in Slovenec na svoji zemlji gospodar, da morejo biti in da bodo v svobodni naši državi samo svobodni lastniki zemlje. Zato sem pozval svojo vlado, da takoj ustvari komisijo, ki naj bi pripravila rešitev agrarnega vprašanja ter seljake in kmete pozvala, da z zaupanjem v mojo kraljevo besedo mirno pričakujejo, da jim naša država zakonitim putem podeli zemljo, ki bo v bodoče samo božja in njihova, kakor je to že od nekdaj v Srbiji“. Sestavljena z namenom, izvršiti določeno nalogo ter z ozirom na njen lastni značaj, je odločila začasna narodna vlada, da prične s svojim delom v tem vprašanju na podlagi, ki se poudarja v tej proklamaciji, dokler se to zakonodajnim putem definitivno ne reši. Na ta način bo vlada poleg ostalega popolnoma izpolnjevala obljubo, ki jih je dala krona, tudi prejšnje vlade našim državljanom, ki so pri tej reformi prizadeži, ožroma zinteresarani. Izpolnjujejo to vladarsko, sveto dano besedo je bilo vladi pri tej priliki na tem, da izjavi, da v njenih očeh agrarno vprašanje ni versko, nego popolnoma socijalno in gospodarsko in da bodo v njem, kakor tudi v drugem vprašanju našli naši državljani brez razlike vere enako postopanje in varstvo.

Za sporazumno delo.

Pri ureditvi naše domovine je veliko težkih in resnih poslov. Za njihovo uspešno izvrševanje je treba mnogo požrtvovanosti in pazljivosti. Za uspeh je prvi in najvažnejši pogoj na skupnem in medsebojnem zaupanju osnovano sodelovanje. Treba je resnega dela in medsebojnega popuščanja. Mi smo se sporazumeli v vseh vprašanjih, glede katerih ima delovati sedanja vlada bodisi sama, bodisi s sodelovanjem začasnega narodnega predstavništva. Po vzgledu državne, se bodo morale sestaviti, v kolikor se to ni storjeno, sporazumno tudi pokrajinske vlade, od katerih pričakujemo in zahtevamo, da delajo v duhu pomirljivosti, in sicer manj z vidika strankarskih, kakor pa splošnih pokrajinskih in preko njih državnih in narodnih interesov.

Proti prevratnim elementom.

Kakor drugod, tako je tudi v naši deželi zapustilo ogromno vojno gibanje neredne razmere, za katere je potrebno v svrhu ureditve mnogo časa potrpljenja in previdnega dela. V vojni so se nedvomno ojačili tudi gotovi protidržavni nagoni, protikatorim se mora boriti vsaka vlada, ki se zaveda svojih dolžnosti. Za to delo vam za sedaj ne moremo podati obširnejšega programa. Moremo pa vam sedaj reči le toliko, da bomo morali računati tudi nadalje s temi ljudmi v naši deželi in v zvezi s tem gibanjem, ki je nastalo z ničemer

upravičeno draginjo. Prisiljeni, da hitro izvršujemo svojo glavno nalogo, bomo v kratkem zahtevali pooblastila za pravomočne uredbe, katere bomo smatrali koristne za državne potrebe.

Poljsko-ruska vojna.

Odkar se je naš parlament sestel zadnjič, so se v mednarodnem življenju dogodili važni dogodki, ki niso mogli ostati brez vpliva na interese naše domovine. Poljsko-ruski spor je povzročil veliko skrb v evropski diplomaciji, ki se je morala z njim resno baviti. Mi smo mogli samo obžalovati to brezciljno prelihanje krvi dveh bratskih narodov. In naravno, ostali smo nevtalni v tej borbi.

Jadransko vprašanje.

Pri tej priliki je stopilo tudi jadransko vprašanje, ki nas interesira v največji meri, za ta čas v drugo vrsto. Vendar pa vlada, dasi je bila v oetavki, ni zamudila nobenega trenutka, da bi ne posvečala temu vprašanju svoje skrbi ter se trudila pri naših zaveznikih in prijateljih za njegovo čim prejšnjo rešitev. Bilaje prisiljena storiti to tudi čim prej, ker so nemili dogodki, ki so se zgodili v drugih mestih v poslednjem času v Splitu, Zadru, na Reki, v Trstu in o katerih se je v tej zbornici že govorilo, najjasnejši dokument nemogočnega stanja, ki je ustvarjeno s primerjanjem z bivšo Avstro-ogrsko, kakor tudi s posebnimi avanturami D' Annunzia in njegovih sodelavcev. Zaradi teh nemilih in težkih dogodkov, njihovih krivcev in reparacij se vedno pogajanja z italijansko vlado ter moremo upati, da bodo pripomogle, da se bo tudi v Rimu utrdilo čim prej prepričanje, na nalagajo naši medsebojni interesi obema stranima dolžnost, da ureditno te zadeve sporazumno in čim prej v duhu čim boljših odnosov. Mi verujemo, da je vsaka politika slaba, ki računa samo s težkočami svojih sosedov in svojih zagovornikov, ki računa izključno le z negativnimi dejstvi, ki ne ve, da je v državnem življenju usvarjajoča politika samo ona, ki dela pozitivno za zboljšanje razmer naroda in ki to zboljšanje omogočuje z vsemi mogočimi političnimi in gospodarskimi sredstvi. Upam, da bodo Italija in naši zastopniki v kratkem mogli pričeti zopet pogajanja tam, kjer so jih prekinili, v Pallanzini, in da bo to delo v korist, akoravno ne trenutno v zadovoljstvo obeh narodov. Italijanska vlada ve, da smo mi pripravljeni obnoviti ta pogajanja v vsakem trenutku. V Rimu istotako vedo, da imamo mi dosti potrpljenja in da zakasnitev rešitve tega vprašanja ne bo niti najmanj vplivala na dograditev in utrditev naše narodne zgradbe, ki smo jo dosegli po tolikih težkočah v prvi vrsti zaradi naše moči in čilosti. Naši prijatelji in zavezniki vedo istotako, da nismo nikdar podcenjevali dela Italije v svetovni vojni, kakor tudi nihče ne bo oporekal, da smo mi prvi že koncem leta 1914. ovrgli vojni ugled Avstro-ogrske in da smo v prvi vrsti v družbi s Čehoslovaki in Rumuni porušili njeno vojaško in politično organizacijo.

Izjave, ki so jih v zadnjem času storili znani in merodajni italijanski državniki, vzbujajo upravičeno nado, da so tudi v Rimu pričeli gledati povolneje na naše odnose, kar sem jaz vedno pričakoval od državne modrosti in patriotizma Giolittija.

Nasvet Arnavtom.

Naši sosedje Arnavti, ki bi morali biti naši prijatelji, kakor smo bili mi vedno napram njim, so pričeli v poslednjem času zavzemati napram nam odkrito neprijateljsko stališče ter sistematično napadati demarkacijsko črto, ki nas ima deliti, dokler se med nami ne določi stalne meje. Ta napad smo morali mi odbiti in smo ga tudi odbili. Nadejamo se, da se ta napad ne bo več ponovil. Ako se bo pa to vendar zgodilo, bomo prisiljeni podzvati proti napadalcem še cenergijske odredbe. Verujem pa, da bodo tudi Arnavti znali gledati razmere s svojimi očmi in spoznali življenske interese, ki leže v prijateljstvu z nami.

Konture Male entente.

Naši zavezniki odnošaji napram Grški so isti, kot so bili do sedaj. Grški državnik in prvobornik v svojih domovini je bil te dni ranjen od svojih političnih nasprotnikov. Mi se iz srca radujemo, ker je naš prijatelj

Velizelos srečno prestopil rano (Vzkliki Živio.)

Z Rumunijo nas veže iskreno prijateljstvo, posebno, odkar načeljuje ta njeni državni upravi državnik, kakor sta general Avarescu in Take Jansen.

Napram ostalim sosedom so naši odnošaji v redu in iskreno želimo, da se čim dalje boljšajo.

Naš vojaški položaj v mednarodnem življenju nam nalaga dolžnost, da se resneje brigamo za obrambo naše države in naših narodnih interesov. Sedaj ne smemo več prepustiti drugim velikim silam skrb za vzdrževanje miru med nami in našimi sosedi; to obvezo moramo sami prevzeti.

Na tej poti smo mi napravili prvi korak. Z vlado bratske čehoslovaške republike smo podpisali dogovor o srogo obrambni zvezi v duhu in po naredbah sveta Zveze narodov, ki mu ga bomo v najkrajšem času predložili. (Burno in dolgotrajno ploskanje.) Kraljeva vlada je bila srečna, da je ta pomembni čin mogla izvršiti v polnem soglasju z vlado predsednika Masuryka, starega in prepričnega prijatelja celokupnega našega naroda. (Burno ploskanje in Živio klici.)

Potrebe notranje konzolidacije.

Naš narodni položaj je v prvi vrsti odvisen od tega, kako se bomo uredili in uvrstili doma. Zaradi tega vas pozivljamo na soglasno delo za ustvaritev najpotrebnejših zakonov. Dajte nam potrebne kredite in ustvarite volilni zakon, kako bi v najkrajšem času svobodno državljane naše mile domovine mogli privedi do volilne skrinje! Svesti si svojih pravic in dolžnosti, naj odločijo o svoji novi ureditvi ter o osebah, katerim bo poverjena odgovornost njihove prave uvedbe v življenje. (Dolgotrajno ploskanje in živahni Živio klici.)

Politične beležke.

+ Italijansko regentstvo Kvarnerja. D' Annunzio je izdelal svoj pesniški načrt ustave svoje nove države, o kateri pravijo italijanski listi, da je tako lep, da ga nikdo ne razume. Ustanavljanje takih držav je seveda prepustiti okusu pesnika simbolista, ker za nas niso prav nič merodajna. Reško vprašanje za nas še ni rešeno, ono se reši skupno z jadranskim vprašanjem, pa naj gospod Rapagnetta izdela še toliko kvarnerskih ustav. Ali naša vlada bi sedaj predno D' Annunzio proglasi svojo ustavo, morala obvestiti zavezne vlade, da bo smatrala vsak italijanski poizkus, razširiti meje D' Annunzi-jevega Kvarnera preko naše začasne demarkacijske črte, kot opravičen razlog, da požene D' Annunzija z njegovimi arengi in arditji tja, od kod so prišli. Naj bo merodajnim faktorjem vedno pred očmi vzgled Albancev, ki so poglani iz svoje zemlje tamošnje D' Annunzije; komedijanci na naših tleh je bilo le dovolj, odlašanja dovolj in naša vlada naj zagotovi zaveznike, da bo Valoni sledila Reka!

+ Albansko vprašanje. Iz Washingtona se uradno poroča, da je vlada kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev predložila ameriški vladi svoje poročilo o albanskem vprašanju in jo povabila, da pošlje svojega zastopnika v mednarodno komisijo, ki bi vzela v pretes albansko vprašanje. Ameriška vlada se še ni odločila in se misli popreje posvetovati s Parizom in Londonom, kamor je naša vlada poslala isti poziv.

+ Angleški socialisti o komunistični Rusiji. Sedaj je objavljeno poročilo angleškega socialističnega odposlancev, ki se je že pred nekaj tedni vrnilo s svojega študijskega potovanja po Rusiji. Poročilo pravi, da je imoviti razred res popolnoma oropan svoje lastnine in da so boljševiki s tem izsilili preprostejše življenje, da pa so naredbe sovjetske vlade takšne, da je ta uspeh plačan mnogo predrago. Komisija ne pove, na kakšen način naj bi se bila sovjetska vlada izognila pogreškom, pač pa konstatira, da v Rusiji ni nobene osebne svobode niti, svobode zborovanja in besede ali propagande in da so sedanja policijska sredstva ravnotako ostra in teroristična kakor pod prejšnjimi ruskimi vladami. Posledica tega je, da se nikdo ne upa povedati svojega mnenja, ker se vsakdo boji ječ in najhujših kazni.

+ Občinske volitve v Srbiji. Državnemu svetu je od sedaj predloženo čez 500 rekurzov proti občinskim volitvam v Srbiji.

Javno vprašanje deželni vladi.

Oblačilnica je razpuščena in odstopljena novi zadrugi, v kateri vladajo klerikalci in socialisti. Zdi se nam, da ta razpust še ni bil potreben. Dobiček je razdelila deželna vlada. Vsakdo je pričakoval, da se bo vlada spomnila konsumentov, pred vsem pa onih uradnikov, ki jim je na obroke prodala blago slabejše vrste. Stvar pa je drugačna. Klerikalci so tik pred nastopom nove vlade razpolagali z denarjem in ga izplačali svojim organizacijam. Zato

zahtevamo jasno: *Položite račun, komu ste dali dobiček „Oblačilnice“*! Včeraj je deželna vlada razglasila, da je poslala svojega posebnega „zastopnika“ v Beograd intervjuirati za državne uslužbenke. Mnogo učinkovitejša in realnejša bi bilo, da je poslala „zastopnika“ uslužbenških interesov tja, kjer se je dobil čisti dobiček Oblačilnice in kjer se je moglo za naše uradništvo in uslužbenstvo takoj nekaj storiti.

Domače vesti.

* Kralj Peter se vrne te dni iz kopališča Aranjelovac v Beograd in se bo do popravka kraljevskega konaka nastanil v vili na topčiderskem brdu.

* Novi vodja notranjega poverjenstva dr. Pitamic, ki je v terek nastopil svojo službo, je v posebnem govoru uradnemu naznanil svoj program. Poudarjal je, da smatra za svojo podvojeno moralno in narodno dolžnost, postopati s skrajno pravičnostjo in minuciozno objektivnostjo, služiti le zakonom in svoji vesti. Vsak poizkus, odvracati ga od te smeri, najsi pride od katerekoli strani, bo brezuspešen. Apeliral je na uradništvo, da ohrani duh pravičnosti in nepristranosti, ga ojači ter brezobzirno zatre v vsej naši upravi vsako kak pristranost ali korupcijo. Dr. Pitamic se končno obrača „na vse poštene ljudi vseh strank“ s prošnjo, da podpirajo naše uradništvo v njegovem težkem poklicu in da pospešujejo poverjenikovo stremljenje posebno v to svrhu, da dosežemo čiste in svobodne volitve brez vsakega nasilja s tem, da se potrudijo, ohraniti in utrditi vse to, kar bi kratko označil kot idejo o tradicionalni slovenski poštenosti. — Dr. Pitamic je končno izjavil, da bodo besedam sledila tudi dejanja.

* Nezaupnico deželni vladi je izrekel „Večerni list“ v imenu klerikalnega delavstva. Pise namreč: Krščansko delavstvo sedanjo vlado zre za nezaupanjem. Ako se tej nezaupnici pridružijo še ostale organizacije SLS (in mi ne vidimo vzroka zakaj bi se ne) potem bi dr. Brejc in tovariši lahko izvajali konsekvence...

* Vrnitev dr. Trumbića. Na poziv ministrskega sveta, da prevzame svoj resort je odgovoril minister za zunanje zadeve dr. Trumbić, da pride prve dni tega meseca v Beograd in takoj prevzame svoje resortno ministrstvo.

* Generalštabni podpolkovnik Kvarnerik je izstopil iz vojske. Kakor se čuje iz tega, ker so mu nekateri časopisi očitali nekorektno postopanje za časa avstrijske okupacijske vlade v Srbiji.

* Čehoslov. poslanik Antonin Kalina pri naši vladi je odšel na daljši dopust v svojo domovino in se vrne na svoje mesto šele v oktobru. Za ta čas ga bo zastopal dr. Josip M. Kadler, prvi tajnik poslanstva v Beogradu.

* Poveljnikom zrakoplovnega odeljenja v naši vojski je imenovan general Milan S. Mrzelac.

* Razmejitvena komisija je odšla včeraj ob 7. uri zjutraj na Muto, odkoder odide v razne obsejne kraje. Zastila bo pri tem občinske zastope in posamezne prebivalce glede njihovih težej z ozirom na definitivno razmejitveno rešitev.

* Razmejitvena komisija in sokolski zlet. Mariborski „Sokol“ ugotavlja, da je povabil na zlet celokupno razmejitveno komisijo in ne samo nekatere njene člane. Komisija se je, kakor znano, odzvala povabilu z odhodom iz Maribora.

* Beg nemškega župnika iz Kaplje. V Kaplji ob avstrijski meji je bil dosedaj za župnika Aleš Lenz. Ta kraj spada še pod graško škofijo, a je bil prisojen našim državi in šteje okoli 1200 prebivalcev semih Slovencev. Župnik ni mogel pozabiti blažene Avstrije in je vedno hrepenel po njej. Svoje misli je pri tem tudi vsiljeval prav rad slovenskim domačinom. Razmejitvena komisija pa je napravila križ čez njegove račune. Župnik Lenz, ki ni bil čisto nič priljubljen pri župljanih, je izprevidel, da so njegovi vsi spivali po vodi in je zato dne 28. avgusta skrivoma pobegnil čez mejo v Avstrijo, kamor ga je vleko srce.

* Nemške ptice selivke na potu v Jugoslavijo. Dvorni svetnik Fraydel, bivši predsednik kazenskega senata v Mariboru, znan posebno izra procesa obtožencev v Rušah leta 1914, želi vstopiti v aktivno službo na mariborskem sodišču. Mož je bolan in zato ga v Avstriji ne potrebujejo. — Sodni nadsvetnik Morocutti je baje s 1. septembrom sprejet pri okrožnem sodišču v Mariboru.

* Imenovanje v rudarski upravi. Rudarski svetnik Igor Čepuljič je imenovan za šefa rudarske uprave v Splitu v 6. činovnem razredu najvišje stopnje.

* Naseljevanje dobrovoljcev. Minister za agrarno reformo dr. Hinko Krizman je sestavil zakonski načrt o naseljevanju dobrovoljcev iz zapadnih pasivnih krajev naše države v kraji, kjer je dovolj zemlje, ki se bo mogla po agrarni reformi in končnem sekvestriranju posestev tujih podanikov razdeliti. Načrt bo minister predložil v eni prvih sej ministrskega sveta v odobrenje.

* Družba sv. Cirila in Metoda ne bode za letošnjo veliko skupščino pošiljala glasovnic in zglasnic, ker je pošta predraga. Upravičenci naj se zgledajo za potrebne listine (glasovnice in zglasnice) v uradnih urah, pred zborovanjem pa v družbeni pisarni, ki bo poslovala 19. septembra ob 8. uri zjutraj, na predvečer zborovanja pa ob 8. uri zvečer.

* Propagandne razglednice za plebsit na Koroškem s stihl dr. Al. Gradnika se dobe pri Koroškem odboru za Kranj in okolico. Stihl se nanašajo na boj, ki ga bje Korotan za svoje vstajenje! Tako pravi pesnik na eni teh dopis-

* Politčno društvo IDS za kolizejski okraj vabi svoje člane in somišljenike na shod, ki se vrši dne 7. septembra ob pol 8. uri zvečer v salonu pri Gorsetu, na Gosposvetki cesti.

* Sola za zdravstveno prosveto. Deželna vlada za Bosno in Hercegovino je ustanovila v Sarajevu Sola za zdravstveno prosveto. Sola se odpre še tekom meseca septembra. Vršila se bodo predavanja iz vseh panog higijene. Predavanja se bodo spopolnjevala z uporabo projekcijskega aparata. Večina sarajevskih zdravnikov se je zglasila za predavanja.

* Medicinci! Rok za vlaganje prošelj za letno podporo je podaljšan do incl. 10. septembra t. l. Po tem terminu zdravstveni odsek prošelj ne bo več sprejmal. — Vse prošnje je vposlati Društvu jugoslovanskih medicincev v Ljubljani, ki jih bo izročilo zdravstvenemu odseku. Za podelitev podpore pridejo v poštev v prvi vrsti oni, ki so podpora že prejeli.

* Prihodnji pokrajinski zlet Jugoslovanske sokolske Zveze se vrši na Vidov dan 1921 v Osijeku v Slavoniji.

* Gremij trgovcev vabi vse svoje člane, ki so prizadeti z naredbo osrednje vlade, s katero se dopušta uvoz takega blaga, prepovedanega za uvoz, ki je bilo naročeno pred dnem 23. marca 1920., na prijateljski razgovor v četrtke, dne 2. septembra t. l. ob 6. uri zvečer v gremijski pisarni, Gradišče 17/I. Zadeva je za interese silne važnosti.

* Nogometna tekma med športnim klubom Rapid in Maribor, ki se je vršila v Celju včeraj popoldne se je končala z 11 proti 1, v prvi polovici 5 proti 1 za Rapid. Razmerje kotov 6 proti 3 za Rapid.

* Novi del mestnega pokopališča v Celju na Cretu je bil 1. t. m. slovesno blagoslovljen.

* Sezija v Rogaški Slatini je letos že skoro končana, dasi bi lahko trajala še do konca septembra vkljub nekoliko slabejšemu vremenu. Vzrokov za tako zgodnji konec sezije pa na nikakor ni iskati v vremenskih razmerah, ampak le v razmerah vodstva zdravilišča samega. Klerikalna deželna vlada je namreč postavila za ravnatelja zdravilišča bivšega vodjo prisilne delavnice v Ljubljani, zvestega Susteršičevega oprodo Cirila Dolenca, ki menda misli, da sme tudi v zdravilišču igrati enako vlogo, ki jo je igral v prisilni delavnici v Ljubljani. Ravnatelj Dolenc je naravnost na surov način postopal z gosti. O razmerah bomo o priliki govorili še obširneje.

* Društvo vojnih invalidov in vdov pod imenom „Sloga“ se ustanovi dne 5. t. m. za celjski okraj.

* V Zetalah pri Rogatcu je bil dne 29. avgusta velik shod Samostojne kmetijske stranke, na katerem je bilo navzočih nad 1500 ljudi. Govoril je kmetijski voditelj Josip Drofenik.

* Cvetlični dan v svrhu okrepitve blaginje za olepševanje mestnih nasadov priredi dne 4. t. m. celjsko olepševalno društvo.

* Otvoritev postajališča Hajdina. Obratno ravnateljstvo južne železnice nam javlja: Dne 5. septembra se odpre na progi Pragersko-Kotoriba postajališče Hajdina med postajama Sv. Lovrenc na Dravskem polju-Ptuj. Pripuščeno je promet s potniki, prtljago, psi in ekspresno robo. Ustavljajo se vsi osebni vlaki obeh smeri.

* Paketni promet z Avstrijo. Od včerajšnjega dneva je zopet dovoljen paketni promet z Avstrijo. Sprejemajo se paketi do teže 20 kilogramov.

* Poseben vlak k dirki. Slovenski dirkalni klub je izposloval vlak, ki bo vozil dne 5. in 8. t. m. k dirki na vojaško vežbališče. Odhod z južnega kolodvora v Ljubljani ob 14. uri 30 min., povratek ob 19. uri 30 min. Izstop na vežbališču le na desni strani. Cena tja in nazaj 10 K.

* Savski most pri Beogradu. Pretečeni petek je delo pri postavljanju velikega savskega mostu pri Beogradu znatno napredovalo. Začasna konstrukcija na prvi odprtini (od zemunske strani) je bila zamenjana s stalno. Sedaj je treba le še pri eni odprtini montirati novo konstrukcijo. Ze sedaj lahko vozijo čez most tudi velike lokomotive.

* Čebelarska vrtna veselica se vrši v nedeljo, dne 5. septembra t. l., pri Pavluhu na Glincah, z jako originalnim spredom.

* Nesreča pri vožnji smeti. V terek je peljal Franc Trost, hlapec pri Zanklu, voz smeti. Ker sta se konja nekaj ustavljala je stopil Trost pred nje, jih prijel za uzi in hotel pognati dalje. V tem hipu konja skočila, ga podretila in pobilila. Trost je dobil težke poškodbe pri prsih in bradi.

Čudna talova? V sredo ponoči, 1. t. m., je neki zdravnik zalotil v svojem stanovanju dva zelo sumljiva človeka. Ker nista imela nikakih legitimacij, je poklical stražnika, ki je oba odvedel na stražnico, kjer se je zaveda srečno razvoljela. Hotela sta prenočevati pri služkinji. Ukrala nista niti najmanjše stvarice, niti nobenega zdravniškega instrumenta.

Tepež. V nedeljo pozno v noč so se na orlovski veselici na Viču znatno prepleli razni Orli in Orlič. Precej so se popraskali med seboj.

Nesreča z vojaško patrono. V ponedeljek je vrgel 11letni Anton Keber, sin kolarja iz St. Janja na Dolenjskem, v zakurjeno peč vojaško patrono ter je radovedno čakal na učinek. Patrona se je razgrela in eksplodirala, tako da mu je naboj priletel naravnost v obraz in prsa. Nevarno poškodovani sta obe očesi in tudi trije prsti leve roke. Prepeljali so ga v ljubljansko bolnico. Bati se je, da bo izgubil vid.

Ako se vošči „Dober večer“. Josip Slamnik, delavec iz Gorij, je srečal doma na vasi neki neznan zaljubljen parček. Nič slabega slutel, ju je pozdravil z „Dober večer“. Za odgovor je dobil od ljubezne device ploho psok, od njenega kavalirja pa sunek z nožem. Slamnika so oddali v bolnico, zaljubljenca pa iščejo orožniki.

Talvina v železniškem kupeju. Graškemu trgovcu J. Foggerju, ki se je v petek zvečer vozil iz Ljubljane v Gradec, je bila pri Hočah iz žepa ukraden denarnica, v kateri je bilo 500 dinarjev in raznih drugih novčanic ter ček na Hrvatsko banko, glaseč se na 76.000 K. Sum leti na štiri neznanke moške, ki so v vlaku sedeli poleg Foggerja.

Roparski umor. V gozdu med Mariborom in Ivnikom so našli te dni otroci truplo okoli 35 let starega, bolje oblečenega moškega. Preiskava je dognala, da je bil nesrečno zaboden v desno senco. Poleg tega ima tudi razbito črepijo, kar je neznani morilec storil z nekim ostrim orodjem. Sodi se, da je bil umorjenec tihotapec in je postal žrtev kakega drugega tihotapca.

Prosveta.

Vezeninska domača obrt se utedne pri nas v kratkem razviti v dobičkanosno zaposlitev naših žena in deklet. Za bližnji začetek šolskega leta se obeta otvoritev „Osrednjega zavoda za žensko domačo obrt“ v Ljubljani, kjer se bo poleg drugih tehnik ženskega ročnega dela učilo tudi vezenje, kakršno je bilo do nedavnih časov v navadi med slovenskimi ženami in dekleti in ki je ob njihovi izredni darovitosti za okraevanje perilne opreme ustvarilo tvorbe, kakršne razkazuje z izredno nazornostjo Albert Sič v svoji publikaciji „Narodne vezenine na Kranjskem“. V novejšem času je domačo krasno umetnost izpodrinila tuja veleobr. Smatramo za svojo dolžnost, da zopet dvignemo te zaklade in z njimi pozitivno ljubzen do narodne umetnosti. Naj bi ne bilo nobene ženske ne nižje ne višje šole, kjer se ne bi poučevalo vezenje po narodnih vzorcih. Vse kaže, da se v kratkem povrne moda, da mora perila oprema, ako naj velja za lepo, biti ozaljšana z domačim lepotvom. Da seznanji sedanji ženski naraščaj z domačo vežno umetnostjo in omogoči povratek k njej, je Albert Sič sestavil zgoraj navedeno zbirko. Priporočamo jo našemu žensstvu, predvsem vodstvom ženskih šol.

Paško Vučetič, priznani naš dalmatinski umetnik, se je vrnil iz Angleške in Francoske, kjer je prirejal razstave svojih slik iz tragedije srbskega naroda tekom odstopanja skozi Albanijo in za časa iz znanstva v tujini. Njegova velika dela, kakor „Francija sprejema srbski narod po albanski tragediji“, „Otok smrti“, „Srbska vojska na otoku Vidu“, „V izgnanstvu“, so dosegla v tujini največje priznanje. Umetnik namerava prirediti razstavo svojih del v vseh naših mestih. Prvo razstavo je priredil sedaj v svojem rodnem mestu Splitu, kamor se je povrnil po 25 letih. Tudi v Ljubljani priredi svojo razstavo, in sicer v mesecu oktobru.

Narodno gledališče v Sarajevu. V Sarajevo je prispel Branislav Nušić, načelnik oddelka za umetnost v ministrstvu prosvete, da organizira stalno gledališče. Delovna vlada je kupila zgradbo Društvenega doma za 1½ milijona kron, isto tako pa bo treba, da se zgradba preuredi v moderno gledališče, ki bo moglo začeti z delom že začetkom januarja 1921. Za upravnika gledališča je imenovan prof. Stevo Braški, za dramaturga pa mladi književnik Perivoj Jekić.

Poljsko gledališče v Poznaniu, ki je bilo prej nemško, se te dni odpre, in sicer drama in opera pod vodstvom Zelazowskega, poljskega trageda, in direktorja Wierbickiega.

Astronom sir J. N. Lockyer je umrl dne 16. t. m. v Londonu. Bil je najslavnejši astronom naše dobe, ki je izdelal mnogo velikih del. Prepotoval je vse dele sveta in je posvetil svojo pozornost posebno t. zv. solčnim pegam, ki imajo po njegovem mnenju velik vpliv na naše ozračje in vreme. Odkril je plin „helion“, ki se pojavlja okoli solca.

Velika umetniška slavnost se je vršila te dni na Slovaškem v Tur-Sv. Martinu. Priredila so jo kulturna, umetniška in prosvetna društva.

Prof. Oskar Asboth umrl. V Pešti je umrl znani slavist prof. Oskar Asboth, ki je predaval na univerzi slovaške jezike: češko, rusko, srbsko. Znana je njegova razprava o slovanskih izrazih in madžarski kristjanski terminologiji, ki kaže, koliko so Madžari sprejeli iz slovanske kulture. Pri nas smo ga poznali vsaj po njegovi ruski slovnici.

VII. olimpijada v Anversu. Zmaga češkega sokolstva. Čehi dosegli 91-9% Ovacije sokolstvu.

Letošnjih olimpijskih iger v Anversu se je udeležilo tudi češko sokolstvo s četo 16 telovadcev. Potni stroški niso dopuščali, da bi bila COS poslala v Anverso predpisano število 24 telovadcev. Na ta način bi bili morali Čehi dosegli 72 točk, ki so jim bile odračunane zaradi manjšega števila, da bi bili prvi. To pa je bilo nemogoče. Zato so ostali na četrtem mestu, kljub temu, da so dosegli največji procent točk. V procentih so bili sledeči uspehi: Čehi 91-9%, Italijani 89%, Belgijci 85-8%, Francozi 84-3%, Angleži 74%. Vsi narodi so imeli po 24 telovadcev, le Čehi 16. Poročevalec „Narodnih Listov“ je že naprej javil, da je češka zmaga izključena, ker so Čehi s tem že naprej izgubili 72 točk. Dosegli so od 404 predpisanih točk: Italijani 359-855 točk, Belgijci 346-789, Francozi 340-100, Čehoslovaki 305-225, Angleži 299-115. Vsak češki bорец je dosegel 4 točke več nego italijanski. Češko zmago so prinesle orodne vaje, ki so budile občudovanje občinstva in telovadcev. Ako bi bili Čehi nastopili s 24 telovadci, bi bili odnesli popolno zmago. V splošnem je telovadbi v olimpijskih igrah določen le majhen del, sicer po švedskem sistemu. Na pripravljenem sestanku je govoril dr. Vaniček o sokolstvu, in publika je prirejala Čehom velike ovacije. Čehi so edini slovanski narod, ki se udeležuje tekm. Ker se po športu rada presoja tudi kultura naroda — stojimo drugi Slovani pred olimpijado kot barbari. Sicer tudi češki sportmani niso mogli odnesti posebnih uspehov, a odnesli so renomé. V splošnem zmagačijo Amerikanci, Angleži in Francozi. Italijani skušajo delati zase mnogo reklame in agitirajo za to, da bi bila prihodnja olimpijada 1924 v Rimu. Švedi in Amerikanci imajo dobre pozicije. Te dni pride na vrsto nogomet. Jugoslov. olimpijski odbor je prišel prepoznati. Zmaga tekmovalcev se javi občinstvu s tem, da se razvije zastava zmagačevega naroda.

Sokolski vestnik.

sv Sokolski zlet v St. Vidu nad Ljubljano ljubljanskega okrožja sokolske župe Ljubljana I. Dne 5. septembra t. l. slave ljubljanska in okoliška sokolska društva župe Ljubljana I. svoj skupen praznik v St. Vidu. Predsedstvo župe je izbralo za to slavo St. Vid. Krajne neprijetnosti, ki jih povzročajo društva tamošnji javni in drugi faktorji in s katerimi se ima boriti šentviški Sokol za svoj napredek, zahtevajo, da se udeležijo okoliška društva te prireditve in vlijejo šentviškemu Sokolu v časo neumornega dela tudi nekaj navdušenja za nadaljno uspešno sokolovanje v šentviški okolici. Napadom z več strani, od katerih veje še vedno srednjeveški duh, šentviški Sokol ni koncil, nasprotno skuša razglati temo za vedno, zroč v lepšo, dostojnejšo bodočnost, prosto strasti, ki jih sejejo njegovi nasprotniki med dobro in pošteno šentviško ljudstvo. Bratje izven St. Vida! Če tudi preobloženi s sokolskim delom doma in drugod, dokazite St. Vidu, kjer je stekla pred leti zibelka nam nasprotni orlovske organizacije, da ni popolnosti nad sokolsko popolnost. Bodi to dan manifestacije za nemiljiva in večna sokolska gesla. Zdravo!

sv Sokol Litija-Smartno priredi v nedeljo dne 5. septembra 1920 javno telovadbo združeno z veliko ljudsko veselico. Spored je bogat in vseskozi zanimiv. Češke vaje članic izvajale se bodo zvečer pri razsvetljavi z reflektori. Pri sporedu sodeluje zagorska godba. Okrepila v šotih, srečolov, plešišče itd. Opozorjamo na to vsa bratska društva in valimo, da tudi našo prireditev enkrat posetijo. Uverjeni smo, da boste odnesli lepe spomine in se prepirali, da naše društvo dela. Zdravo!

Izpred sodišča.

Tatvina na medvodskem kolodvoru. (Sodba.) Pozno v noč, okoli polnoči je bila na torkovi razpravi proglašena sodba glede tatvin na državnem kolodvoru v Medvodah. Obsojeni so bili: Jože Kopač na eno leto težke ječe, Janez Jarc na devet mesecev težke ječe, Janez Jurčič na dve leti težke ječe in Miha Jurčič na šest mesecev ječe. Soobtoženi Fran Jarc je bil oproščen. Razprava je trajala nad 11 ur.

Tatvina manufakture. Pred ljubljanskim potnim sodiščem sta bila obsojena: Pavel Ban, vojni invalid, na pet let in Viktor Podkrajnik na dve leti težke ječe. Ban in Podkrajnik sta 23. marca t. l. ponoči ukradla na dvorišču tvrde Hedže in Korinik deset kosov manufakturnega blaga v vrednosti 15.000 K. To blago je tam shranila tržaška trgovka Ostir.

Pohlep po manufakturnem blagu. Pred poroto so nadalje večerjali trije mladeniči: 20letni France Peternel iz Škofje Loke, brezposelnec, Lojze Spacapan iz Ozeljana, Gorisko, poljski delavec in bivši ruski ujetnik Jakob Aleksenjkov, mizar in kolar. Slednji govori čisto pravilno slovensko, popolnoma z našim akcentom. Ko ga predsednik porote, svet. Vernerjak vpraša: „Zakaj niste odšli v Rusijo?“, odgovori točno in odločno: „Zaradi tiste ga boljše vize.“ — Vsi trije so obtoženi, da so izvršili prvič dvakratni vlom v skladišče manufakture veletrgovca Drujovke v „Balkanu“ ter mu odnesli za 24.000 K raznega manufakturnega blaga. — Dalje so se potepali po ljubljanski okolici ter so pokradli na lgu posestniku Martinu Struklju razno blago za 2430 K. — Razprava je bila zelo kratka, ker so obtoženci tatvino odkrito priznali. Potomiki so soglasno potrdili vprašanja krivde. — Obsojeni so bili: Jakob Aleksenjkov na pet let, France Peternel na dve leti in pol ter Lojze Spacapan na eno leto težke ječe. Obsojenci so kazni namestili.

Gospodarstvo.

Konferenca o valuti.

Kakor smo že poročali, se je vršila v Beogradu pred par dnevi konferenca bankirjev, trgovcev in industrijalcev cele države zaradi reguliranja trgovine z devizami in o sredstvih za poplavljanje naše valute.

Konferenca se je udeležil tudi finančni minister K. Stojanović. Gospod minister smatra, da je sedaj po vojski valutni problem mednarodni problem. Iz te krize je mogoče priti samo potem mednarodnih sporazumov. Ekonomsko in finančno močnejši mora pomagati slabejšemu.

Kar se tiče naše valute, smatra g. minister, da ni nobenega ekonomskega razloga, zakaj je dinar tako pade. Bankovcev je pri nas mnogo manj v prometu, nego v drugih državah. Naš državni proračun ni preveč obtežen z izdatki za plačanje kuponov in anuitet državnih dolgov kakor drugod. Glavni razlog visoke nžije vidi g. minister v spekulaciji, ki se vodi na škodo države. Svet hoče malo delati, a mnogo zaslužiti. G. minister hoče najenergičnejše nastopiti proti spekulaciji vsake vrste in apelira na sodelovanje bank, da ga lojalno podpirajo in mu pomagajo najti sredstvo, da se vrednost našega denarja dvigne in okrepi.

Cene kavi. Amsterdam notira (26. avgusta): Santos 51'87 hol. centov za pol kilograma.

Cene otrobov na Nemškem. Državno prehranjevalno ministrstvo je zvišalo ceno otrobom na 375 mark za ceno, ki ne sme biti preokročena. Dosedanja cena je bila 397'50 mark.

Znižanje cen v Nemški Avstriji. „Münchener Neueste Nachrichten“ poročajo: Nemško-avstrijski industriji so si na jasnem v tem, da je treba začeti z regulacijo cen. Če ne bodo cen industrialnim produktom občno padle, bo nehal vsak eksport. Največja težava pa leži v tem, ker ni mogla Nemška Avstrija dosedaj zvišati cen premogu in železa, kakor so je to zgodilo v Nemčiji. Za češki in nemški premog plačuje Nemška Avstrija sedaj stokratno nižjo ceno, domači premog pa je 60-80krat dražji. Ker češki in nemški denar z ozirom na n. a. krono raste, se sveda vse padanje cen nemškega in češkega blaga Nemški Avstriji prav nič ne pozna. V sled njenih slabih državnih financ so nemške pošiljke in deloma tudi češke fakturirane v dolarju, kar neprimerno podražuje import kovinskih predmetov. Industrija zato lahko voli med eksportom, pri katerem bi imela izgubo, ali pa med znižanjem visokih delavskih mezd.

Trst središče trgovine s kavo. Kakor se tržaškim listom poroča iz Rima, je braziljska vlada predlagala v Rimu, naj bi se na skupen račun uredilo skladišče kave v Trstu in Neaplju za preskrbo srednje Evrope in Orijenta z brazilsko kavo.

Jugoslovanska poljedelska razstava. Zagrebško gospodarsko društvo obhaja letos osemdesetletnico svojega delovanja. Pri tej priliki hoče prirediti veliko poljedelsko razstavo. Ako bo mogoče, se namerava pritegniti k tej razstavi vse jugoslovanske kraje, ako bi pa to ne bilo mogoče zaradi prekratkega časa, ki je na razpolago, bo razstava omejena na poljedelsko produkcijo Hrvatske.

Razstava poljedelskih strojev v Rimu od 12. do 26. septembra t. l. Največje množino so priglasili Angleži, malo Francija in skoro ničesar Amerika, katere sedanji čas ne smatra ugodnim za prevoz strojev v Italijo (visoki kurs dolarja, visoki tarifi). Zanimanje Čehov je veliko.

Dobava strojev iz Nemčije. Nemčija uporablja vsa mogoča sredstva, da bi oživila celotno gospodarstvo stike z Jugoslavijo. Nemška zveza industrije težko za tem, da bi naša država ustanovila v kakem nemškem industrijskem centru svoje trgovsko zastopstvo, preko katerega bi stopila z nami v stik in bi nam dobavljala stroje. Zveza hoče pri vladi doseči prost eksport strojev brez kakor koli kompenzacije.

Prenos depozitov med Avstrijo in Čehoslovako. Iz Prage poročajo: Pogodba o obojestranskem prenosu depozitov med Avstrijo in Čehoslovako je bila pred kratkim od obeh vlad odobrena. To zavezna odredba izide v kratkem. Po novi odredbi se morajo prenesti vsi depoziti, odvisni drage kovine. Kolikor gre za depozite pri bankah ali njih klijentih, se izvrši prenos potom institutov. Depoziti, ki se ne nahajajo v bankah, se prenesejo potom pristojne davčne oblasti. Depoziti pri pošti hranilnici se prenesejo najbrže potom čehoslovakega čevnega urada. Po

goj za prenos je, da je depozit lastnina čehoslovakega državljanca, oziroma da biva dotičnik na Čehoslovakiem. Papirji se morajo tudi primerno zamenjati, da bo mogoče obojestransko kontrolirati. Denarni instituti so že odposlali svojim klijentom tozadevne vprašalne pole.

Rusija zahteva prosto plovo po Donavi. Ruska vlada je od Milerranda in Leganda, predsednika mednarodne donavske konference zahtevala, da bodi prosta plova po Donavi zagotovljena vsem narodom. Rusija izjavlja, da ne bo priznala nobene internacionalne pogodbe, ki bi bila sklenjena brez ruske udeležbe.

Izvozne olajšave. Minister za finance v Beogradu je izdal naredbo, v smislu katere ni potrebno pri izvozu zelenjadi, paprike, pečurk (vrsta gobe), sadja, rezanic in sladkorne repe, zmlitega koruznega klasja, konzerv od sadja, kamnoseških izdelkov in mlinških kamenov zagotoviti protivrednost v zdravi valuti.

Prepovedan uvoz živine iz Avstrije. Proti zanašanju živinske kuge iz omejenih krajev Štajerske in Koroške so izdani strogi predpisi. Prepovedan je vsak uvoz in vgon iz okrajev Štajerske in Koroške, ki spadajo pod Avstrijo.

Terminska trgovina z devizami na Nemškem. Velike banke in srednji bankirji so se sporazumeli v vprašanju terminske trgovine z devizami. Nameravajo izdajati dnevno oficiole terminske novice za glavne devize za en, dva in tri mesece naprej. Za našo trgovino važne novice bo prinašal tudi naš list.

Iz ljutomerskih gor. V ljutomerskih gorah pričakujejo letos srednjedobro trgatve. V mnogih vinogradih, kjer se ni intenzivno žveplalo, je napravil oidium mnogo škodo in tudi ob cvetju vreme ni bilo prav ugodno. Grozdje je vse mehko in če bo v septembru solčno vreme, bodo imele ljutomerske gorice zgodnjo trgatve in najmanj kvaliteto, kakor je bil tako obće priljubljen letnik 1917. Letnikov 1918 in 1919. je še nekaj po kleteh za ceno 14 do 16 kron litor.

Angleški „River Syndikat“, ki je udeležen pri avstrijski in ogrski donavski paroplovbi, odpre v kratkem brzovalni blagovni promet med Dunajem in Beogradom. CSR. je povabljen k posvetovanju glede sodelovanja.

Svetovna produkcija premoga. Kakor posnemamo po angleški statistiki, izkazuje svetovna produkcija premoga za leto 1919. najnižjo številko od leta 1900 sem, t. j. 1170 milijonov ton. Produkcija premoga v Veliki Britaniji znaša za leto 1919 237 milijonov ton, dočim se je leta 1913. proizvedlo 293 milijonov ton. Združene države ameriške so edina dežela, v kateri se je produkcija premoga zvišala.

Nova tvornica čevljev. Lastnik velike tvornice čevljev v Mödlingu pri Dunaju namerava osnovati v Novi Gradški novo moderno tvornico čevljev. Tvornica bo izdelala dnevno 400 parov čevljev. Občina Nova Gradška mu je dala v to svrhu za 30 let v najem tamošnje domobransko vojašnico.

Industrijsko gibanje na Hrvaškem. Kakor javlja zagrebška trgovska in obrtniška zbornica, se gradi sedaj v Zagrebu več novih industrijskih podjetij, in sicer: tovarna lisa in goršice, tovarna in rafinerija olja Prve hrvatske tvornice ulja d. d., nova gradnja „Unionove“ tovarne kandi in čokolade, tovarna umetnega kamna in marmorja ter mozika, dočim se pripravljajo instalacija „Isis“-tovarne kemično-farmaceutskih preparatov v Kastelu pri Karlovcu. Vse te gradnje z modernimi stroji bodo dovršene še tekom letošnjega leta.

Yugoslav Commercial Corporation. Društvo Czechoslovak Commercial Corporation of Amerika s sedežem v Pragi in Newyorku je ustanovilo pod imenom Yugoslav Commercial Corporation of Amerika novo društvo z delniško glavnico 10 milijonov kron. To društvo bo imelo svoje podružnice v Ljubljani, Zagrebu, Osijeku in v Sarajevu.

Velika francoska banka v Beogradu. Kakor javljajo iz Pariza, namerava več francoskih velikih bank sporazumno ustanoviti v Beogradu veliko francosko banko, ki bi se bavila s financiranjem raznih industrijskih podjetij in s pospeševanjem jugoslovanskega parobrodarstva.

Novi češki bankovci. Iz Amerike so prispeli v Prago novi češko-slovanski stotokronski bankovci, ki so že v prometu. Novi tisočokronski bankovci, ki so bili istotako izdelani v Ameriki, so nekoliko manjši in svetlozelene barve.

Nacionalizacija ladjedelnic v Kraljevici. Eskomptna, Jugoslovanska, Industrijska in banka za

Primorje nameravajo nacionalizirati ladjedelnico v Kraljevici. V to svrhu se ustanovi nova delniška družba z glavnico 30 milijonov kron, 25 odstotkov delnic prevzame Damblus, ostalih 75 pa imenovane banke. Ta ladjedelnica je gradila do sedaj polagane min, ker pa po senžermenski pogodbi teh ladij naša država ne sme imeti, bo ta ladjedelnica gradila sedaj ribiške in tovarne ladje. Takih ladij je v Kraljevici že 20.

Rafinertja alkohola. Tvrška Čudič iz Kala je ustanovila veliko, moderno rafinerijo alkohola, ki bo rafinirala samo alkohol, ki se proizvaja pri nas.

Nacionaliziranje sarajevske agrarne in komercialne banke. Sarajevska agrarna in komercialna banka, ki je drugi največji bančni zavod v Erzebosni, se bo nacionalizirala. Dosedaj je bila pri tej banki večina denarnih zavodov. Glavnica se bo povečala za 30.000 novih delnic.

Ekonomsko stanje Japonske. Nipon, bogata in mogočna otočja daljnega Vzhoda, kaže na gospodarstvenem polju znamenja preoboda iz enornne konjunkturo vojnega časa v mirno delo. Padanje cen v Zedinjenih državah, visoko stojiča valuta in velike množine nagradenega blaga, so postavile Japonsko naenkrat v težak položaj. O pravem razširjanju krize se ni mogoče uvariti jasne slike. Poročajo pa, da je „Bank of Johohama“ vled ponovne represije denarnega tržišča zaprla za tri tedne svoje bureau. Ta banka financira v glavnem svilen blago. Ravnotako je prenehala delovati mnogo lokalnih bank. Trgovska bilanca je postala pasivna.

Fusija v ameriški petrolejski industriji. International Petroleum Co., ki je v zvezi z Imperial Oil Co., je kupila za 100 mil. dolarjev Tropical Oil Co., ki ima glavni interes v Kolumbiji. Iz te fuzije bo nastala internacionalna kanadska petrolejska družba.

Valute na zagrebški borzi. Avstrijska krona 43-25, čehoslovaska krona 182, lira 530, marka 214, dolar 108, francoski frank 790, napoleon 410, lej 240 do 247.

Devize: Beograd 220, Milan 530—533, Newyork 107—109, Pariz 790, Praga 182—188, Dunaj 43—44½.

Beograjska borza. Valute: Franc. Franki 195, marke 53, leji 58, dolarji 25. Devize: Pariz 190, Milan 126—130, Dunaj 11, London 96—99, Praga 145—157. Devize so danes slabše, čeprav je povpraševanje bilo zelo živahno.

Valute na tržaški borzi. Avstrijska krona 8-50, čehoslovaska krona 36, marka 43-50, dolar 21-50, angl. funt 77-25, francoski frank 149-50, švedski frank 355, lej 48, jugoslovanska krona 18-30.

Valute na milanski borzi. Pariz 149, London 77, Newyork 21-69, Svica 355-50.

Valute na rimski borzi. Pariz 149-50, London 77-15, Newyork 21-65, Svica 357.

Valute v prostem prometu dunajske borze. čehoslovaska krona 524, lira 12-10, marka 525, dolar 258-50, angleški funt 900, francoski frank 17-90, švedski frank 42-70, lej 6, dinar 940, jugoslovanska krona 227, ogrska krona 104-50, rublji 328, poljska marka 102.

Valute na borzi v Zürichu. Avstrijska krona 2-80, čehoslovaska krona 10-10, lira 28-40, marka 1230, dolar 609-5, angleški funt 21-70, francoski frank 42-35, dinar 21-20, jugoslovanska krona 5-35.

Zagrebska borza dne 1. septembra.

	denar	blago
Jadranska banka	2500	2200
Ljubljanska b. banka	1250	1250
Srpska industrija	1040	1072
Rečka pučka banka	480	470
Dobrovolna parob. plov., Dubrovnik	7700	7900
Narodna banka d. d.	830	840
Eskomptna banka	1790	1745
Hrv. zemaljska banka	780	800
Guthmann	2150	2175
Banka i štedionica za Primorje, Sušak	1100	

Dunajska borza dne 1. septembra.

	32-
Avst. krona renta	91-75
majska renta	91-75
Ogrska krona renta	71-75
V. avstrijsko vojno posojilo	200-
Tržišne srečke	1015-
Kreditni zavod za trg. in industr.	775-
Angleška	809-
Bankverein	651-
Bosanska zemaljska banka	1675-
Zirnostanska banka	3080-
Dravsko štedion.	1173-
Alpine-Monten	3440-
Prška štedionica	7230-

Vremensko poročilo.

Ljubljana 506 m nad morjem					
Dan	Čas opazovanja	Slab. vrz.	Slab. vrz.	Slab. vrz.	Petletna v. m.
31. avg.	22. uri	737-4	14-7	slab. vrz.	oblačno
1. sept.	8. uri	738-8	13-4	sl. jgv.	oblačno
1. sept.	15. uri	736-6	30-0	sr. svv.	oblačno
Obir 2044 m nad morjem					
30. avg.	22. uri	595-8	8-0	sr. jgv.	oblačno
1. sept.	8. uri	595-8	5-0	brzo vetra	megla
Srednja večerajna temperatura 14-5, normalna 17-0, vremenska napoved: Mlaka delovno vreme.					

VITOMIR F. JELENC: V boju z Albanci leta 1915. (Dalje.)

Debar je danes malo albansko mesto ob izlivu reke Radike v Drim. V starih časih je bil Debar važno križišče starih trgovskih cest, tu se je sčajal zahod z vzhodom, sever z jugom, v Debru so se križale stare rimske ceste, ki so vodile od Save čez Niš, Skoplje, Tetovo in Gostivar v Debar, kjer se je križala in sestajala ta cesta s cesto, ki je vodila od Jadranskega morja iz Drača čez Tiranu, Elbasan v Debar in odtod čez Strugo, Ohrid, Bitolj v Solun in Carigrad; Debar je bil eno najbogatejših mest v evropski Turčiji, odtod se danes stari albanski pregovor, da bi z Debarskim zlatom mogel kupiti celi Carigrad. Ali pod turškim gospodarstvom je Debar propadel popolnoma, od starega in bogatega Debra so ostali le sledovi v lepini in velikih, danes zapuščenih turških dvorih.

Ko sem prišel v Debar, sem videl prvi trenutek, da se pripravlja nekaj odločilnega. Vse mesto je bilo polno vojaščin, neprestano so dohajali novi transporti, dovažalo se je orožje, prihajala je brdska artilerija. Kmalu smo zvedeli, da bo arabska vojska, prisiljena vsled plemenske borbe v Albaniji in neprestanega vznemirjanja naših meja, okupirala Albanijo in vzpostavila tamkaj red.

Nismo dolgo pričakovali tega; bilo je 23. maja popoldne, ko smo dobili povelje, da moramo biti pripravljeni na odhod. Začelo se je mrzlično s pripravljanim in oboroževanjem.

Nam, ki smo prišli iz komitskih odredov, bila je precej težka in neprijetna selitev v redno vojsko. Poprej svobodni komite, oboroženi s puško, redeniki in bombami, smo si

moral naprtiti na rimeni težke ranice polne z municijo, opasati si patronke istotako nabasane z municijo, naprtiti si torbe s konzervami in suhorjem, ker na redno prehrano v Albaniji nismo mogli računati. Ali morali smo potrpeti. Tako je bilo naše dobrovoljsko življenje!

Točno ob polnoči od 23. na 24. maja smo čuli znak „uzbune“. Poskakali smo iz postelj, oborožili se in hiteli na zborna mesta. Kmalu je bil odred na mestu in pripravljen.

Prihajal je s svojim štabom komandant odreda polkovnik Mišković, ki je v kratkem nagovoru pozdravil vojsko in povedal namen našega pohoda: okupacija Albanije.

Zadonela so povelja:
Mirno!
Gotov's!
Napuni puško!
Nož na puško!
O dešno rame!

Stari debarski pop je blagoslovil odred in točno ob dveh je krenil odred proti Drimu.

Naše predstraže so dospole do Drima nekako ob treh zjutraj in zavzele položaj na levi obali, glavni del odreda pa se je pomikal v razvitih strelskih črtah vzporedno z Drimom; naš bataljon je imel smer proti mostu čez Drim; ko so naše predstraže dospole do mosta, so jih obsule albanske mejne straže s hudim ognjem in tvoj se je razvila ogorčena borba... z divjo vztrajnostjo so Albanci branili iz svojih skritih položajev prehod čez most, ki je bil ves pregrajen z žičnimi ograjami; sovražnika nismo videli, bil je skrit visoko nad nami v sivih skalah in divjih čerch, ali njegovo kroglice so žvižgale med nami, dobro je bilo le to, da smo imeli že poprej izkopane rove in skrivališča, ker sicer bi nas ti poizkusili, prekoračiti Drim, stali ogromnih žrtev; v začetku smo z največjo naglico

obseljevali dozdevne in navidezne albanske položaje, ali hitro smo se uverili, da jim tako ne moremo blizu. Vsakdo, ki se je priplazil na most, da bi odstranil žične zapreke, je gotovo padel, točen albanski strelec je pogodil svoj cilj, in vse rane so bile ali v glavo, ali v srce ali pa v trebuh; stopile so v akcijo naše strojnice, ali tudi zastoj, ker niso imele gotovega cilja. Šele ob petih zjutraj so stopili v akcijo topovi. Tukaj sem videl ono nadnaravno ljubezen srbskega vojaka do topništva; on misli, da je pod ognjem topov varen, da napreduje lahko brez ovir.

Kakor hitro so zagrmeli prvi topovi, ko so zaživžgale nad nami prve granate, ki so padle in eksplodirale ob pečinah, ko so se v zraku zamodrili šrapneli, je prišlo med nas pravo življenje... nestrpno smo čakali povelja naprej... Vedeli smo tudi, kakšen respekt imajo Albanci pred srbsko artilerijo, ki so jo dobro poznali iz leta 1913., zato smo bili prepričani, da morajo pod pritiskom artilerije zapustiti svoje položaje, a nam tako omogočiti prehod preko Drima in nadaljnje prodiranje v Albanijo.

Skoro četrte ure so bili albanski položaji pod ognjem topov, Albanci so od početka pridno odgovarjali s svojimi puškami in strojnimi, ali vedno bolj je ponehaval njihov odpor.

„Bombashi napred!“

Kakor mačke so se splazili iz rogov bombashi, na ramenu lahko karabinko, v roki bombo... hitro so bili na mostu, zaškrpale so skarje, žice so padale in bombashi so bili na mostu, precej dolgo je trajalo, dokler si niso izrezali prehoda skozi goste žice, a kakor hitro so bili na drugi strani mostu, so se začeli vzpenjati po strmih pečinah navzgor... tu in tam se je še oglašala kaka albanska puška...

V tem so naši pionirji odstranili raz most žice in nam odprli pot... v malih oddelkih je prešel naš bataljon most in se ustavil pod albanskimi padinami... posamezni oddelki so se plazili navzgor... in kmalu smo slišali prasket pušk... zamolklo so zagrmeli bombe... naši bombashi so dospeli do albanskih položajev...

Prasketale so puške... gromele bombe...

„Bataljon napred!“
Ves bataljon je planil naprej, plazili smo se navzgor, ali ko smo dospeli do albanskih položajev, smo videli, da so naši prvi oddelki že končali borbo in vrzli Albance nazaj.

Albanci so pustili, kar nas je posebnost, precej mrtvih v svojih položajih, ker sicer odnese vedno vse padle in ranjene s seboj, to nam je bil dokaz, da so Albanci pod našim pritiskom morali hitro odstopiti; tu smo videli prve Albance v svojih značilnih belih volnenih oblekah, prepletene s črnimi gajtanami, z okroglo belo kapico na glavi. Pa tudi mi smo imeli nekaj mrtvih in ranjenih...

Bombashi so nam pripovedovali, da so na položaju zatekli še precej Albancev, ki so se trdovratno branili, dokler jih niso z bombami pobili, a ostali so pobegnili. (Dalje prih.)

Preganjanje hudiča iz zoba ali nova čudotvorna Johanca.

Poročajo nam: Šolske sestre v Grobljah pri Domžalah so izumile poseben čudežen način zdravljenja zobobola. Stvar se je raznesla že daleč po okolici; ljudstvo govori povsod o čudežnem zdravljenju in kar trumoma hite v Groblje ter iščejo tamkaj pomoči. Čudežni način zdravljenja je sledeči: Vsak bolnik mora

prinesiti štiri svečice. Te pavalja sestra „zdravnica“ v nekem semenu, ki ga ona nazivlja „zobno seme“. Seme je drobno, okroglo, podobno majaronovemu. Sveče postavi sestra redovnica na kakem podstavku, n. pr. na krompir, navzkriž v globoko posodo, v katero nalije še nekaj vode. Ko prižge sveče, mora bolnik naguti obraz nad posodo, „zdravnica“ pokrije še glavo z nekim prtom ter zaukaže bolniku, da drži odprta usta in spušča v posodo slino. Tako mora bolnik vzdržati toliko časa, da pogore sveče. Potem ga sestra odgne in mu pokaže čudo: na dnu posode plava v vodi vse polno neizmerno drobnih črvičkov. „Vse te črve ste imeli v zobu, sedaj smo jih izgnali in zob vas ne bo več bolel“. Da je efekt še večji, pobere „duhovni oče“ črvička iz posode, jih dene pod mikroskop, ter jih pokaže bolniku rekoč: „Vidi, kakšne pošasti ste imeli v zobu; ni čuda, da so vas tako mučili, vidite, kako dolg rep ima, kakor hudičba...“ Ker vsled gorkote in sugestije bolečine navadno v resnici odnehajo, je nevedno ljudstvo popolnoma prepričano o čudežnem zdravljenju ter pripoveduje o učinkujočem izganjanju črvov iz zob v Grobljah. Sestre sicer ne računajo nič za prirejanje „zobnega čudeža“, vendar pa sprejemajo rade darila za uboge otroke... Sleprija obstoji v tem, da ne prihajajo tisti črvi iz zob, ampak iz starega črvicega semena, ki se drži sveč in katere izganja iz semen gorkota gorečih sveč, da padajo v vodo. Ljudstvo slepo verjame, se stram pa nese. Poizkusili so čudež tudi boljši ljudje in so kot pričo vedno na razpolago.

Lastnik in izdajatelj

Konzorcij „Jutra“.

Odgovorni urednik Vit. F. Jelenc.

Mali oglasi.

Abiturijent realke z dobrimi izpričevali, želi vstopiti v primerno službo, najraje v denarni zavod. Znanje srbohrvaščine, rusčine in nemščine. Ponudbe je staviti pod „Vztrajnost“ na upravnštvo „Jutra“. 88

Dvokolesa, nova, z dobro pnevmatiko, od K 3200—; **šivalni stroji** in pnevmatika ter vsakovrstni deli dvokoles po znižani ceni pri **Batjelu**, Ljubljana, Stari trg št. 28. 26 10—4

Višek preprostosti. Olajšano in okrajšano dvojno knjigovodstvo. Takoj in lahko uporabljivo za vsako podjetje. Sestavljen **Maks Kovač** v Mariboru, Krekova ulica 6. Prospekt zastoj. 73 5—4

Prvovrstni atelje za črkoalkarstvo **FILIP PRISTOU**, hotel Malič, se priporoča. 20 5—4

Proda se lahek voz (parizar), širina platišč 7 cm, uporaben za kmetijo. — Istotam se prodasta dva **zapravljenčka** brez vzmeti. Dobe se vozovi novih vzmeti. Več poro izdelovalnica raznih vozov **M. LOŽAR**, Dragomelj, pošta Domžale. 76 4—4

Klobuki in modno blago za moške se dobi po primerani ceni v trgovini: **J. Kunovar**, Stari trg 10. 29 8—3

Urna in zanesljiva ženska, ki se v Ljubljani dobro spozna, dobi lep postranski zaslužek. Zglašaj naj se v upravnštvo „Jutra“.

Suhe gobe, laneno seme, kumino ter vse druge deželne pridelke kupuje trgovina s semeni: **Sever & Komp.**, Ljubljana, Wolfova ulica št. 12. 13 10—6

Strojnika

sprejme takoj 72 4

Delniška tiskarna, d. d. v Ljubljani.

Naročajte in širite sledeče

leposlovne knjige:

Dostojevskij-Levstik: Besi. Roman v IV. delih. Broš. 36 K, vez. 46 K, po pošti pripor. 4 K 60 v več.
Goncourt-Pastuškin: Dekle Eliza. Roman. Broš. 10 K, vez. 16 K, po pošti 1 K 80 v več.
Cervantes-Sorji: Tri novele. Broš. 10 K, vez. 16 K, po pošti 1 K 80 v več.
Shakespeare-Zupančič: Sen kresne noči. Broš. 22 K, vez. 28 K, po pošti 1 K 80 v več.
Ante Debeljak: Solnce in senca. Broš. 10 K, vez. 14 K, po pošti 1 K 80 v več.
Stritarjeva antologija. Uredil dr. Iv. Prijatelj. Broš. 18 K, po pošti 2 K 60 v več.
Josipa Jurčiča zbrani spisi. Druga izdaja. Uredil dr. Ivan Prijatelj. I. zvezek broš. 18 K, po pošti 3 K več, II. zvezek broš. 22 K, po pošti 2 K 60 v več.

Knjige se naročajo pri založništvu:

Tiskovna zadruga v Ljubljani,
Sodna ulica 6. 66 2

Prva veletrgovina s kemikalijami išče

v vseh industrijskih krajih prvovrstno zanesljive

= zastopnike, =

kateri so dobro vpeljeni posebno v tekstilni ter

v industriji za umje kakor tudi v papirnicah.

Javijo naj se same ose, kateri imajo prima reference in dolgoletno prakso, pod „K. R. 963“ na „Inges“, Inseraten-Gesellschaft m. b. H., Wien I., Franz-Josefs-Kai 7-9.

Zastopstvo prvih konfekcijskih tovarn
— iz Prostejova (Češkoslovaška) —

Glavna zaloga za kraljestvo SHS

Fran Derenda, Ljubljana

nudi po primerno znižanih cenah bogato zalogo vsakovrstne konfekcije za gospode, fante in dečke ter za vsakovrstne delavske sloje. 36 5—5

Trpežno blago.

Samo na debelo.

Upravnik

za dnevnik v Mariboru se išče.
Ponudbe naj se sporoče upravnštvu „Jutra“, Sodna ulica 6.

Profesor 87 2—2

Dr. Alfred pl. Valenta

bliski 23letni primarij oddelka za ženske bolezni in porodnišnice v deželni bolnici
zopet ordinira
od pol 11. do pol 12. in od 2. do 4.
Ljubljana, Frančiškanska ul. 10.

Naročajte dnevnik „Jutro“!

Menjalnica

Slovenske eskomptne banke

Ljubljana

nasproti glavnega kolodvora

kupuje in prodaja devize in valute po najugodnejših dnevnih cenah.

34 3—3

Ima poseben borzni

oddelek.

Znižane cene!

Znižane cene!

Angleško sukno

za moške obleke, izgotovljene obleke za gospode in dečke po naj-novejšem kroju, moško perilo, kravate, čepice itd.

Zaloga vseh sokolskih potrebščin.

Prva kranjska razpošiljalna

SCHWAB & BIZJAK

LJUBLJANA, Dvorni trg 3.

Lasni modni atelje.

Lasni modni atelje.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice v Ljubljani

Ustanovljena leta 1881.

obrestuje hranilne vloge po čistih:

3%

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje posojilnica sama za svoje vložnike.

Kredit vseh vrst.

Hranilne vloge K 70.000.000.

Tekoči račun.

1 11—2